

Vraag 10 is een stelopdracht. Reserveer voldoende tijd om deze opdracht te kunnen uitvoeren.

■ Nederland en Indonesië. Vier eeuwen contact en beïnvloeding

2p 1 Waarom beperkte de VOC zich op Java lange tijd tot het beheersen van de kuststreken?

4p 2 Leg uit welke continuïteit er bestond tussen de VOC en het Cultuurstelsel op het gebied van

- de contacten met de Indonesische vorsten en
- de organisatie van de handel.

Na 1830 veranderde de positie van de Indonesische vorsten. In de ogen van het Nederlandse bestuur werden de regenten steeds meer uitvoerders van het Nederlandse beleid, terwijl ze in de ogen van de Javaanse bevolking zelfstandig bleven.

4p 3 Leg uit waarom hier *geen* sprake was van een tegenstrijdigheid. Doe dat door aan te geven wat de positie van de vorsten was

- in de ogen van de Nederlanders;
- in de ogen van de Javaanse bevolking.

Gebruik bron 1.

Rond 1860 komen er in Nederland nieuwe opvattingen over het koloniale beleid naar voren.

2p 4 Leg uit dat deze bron daarbij aansluit.

Na 1875 sloot het Indische gouvernement contracten met inheemse vorsten. Vanaf 1890 kwam in plaats hiervan de zogenaamde 'Korte Verklaring'.

3p 5 Beredeneer dat deze 'Korte Verklaring' *meer* imperialistisch was dan de contracten uit de jaren daarvoor.

Gebruik bron 2.

De overheidsbemoediging neemt tussen de jaren 1887 en 1910 toe, maar niet op alle terreinen even sterk.

2p 6 Leg uit welk verband er bestaat tussen de in de bron zichtbare ontwikkeling en de Ethische Politiek.

De mogelijkheden die de Ethische Politiek de inlandse bevolking bood, werden ingeperkt door het blanke superioriteitsgevoel.

4p 7 Leg uit dat dit opging voor twee onderdelen van de Ethische Politiek.

Gebruik bron 3.

6p 8 A Toon aan dat Takdir een tweeslachtige houding heeft ten opzichte van de Japanse bezetter.

B Leg uit dat zijn houding representatief is voor de houding van veel Indonesiërs in die tijd.

C Geef een politiek argument waarmee Takdir het belang van zijn werk op *kantor Bahasa* kan verdedigen.

De volgende twee afspraken vormden onderdeel van het Akkoord van Linggadjati:

1 Indonesië wordt een federale staat, verdeeld in deelstaten.

2 De federale staat Indonesië zal samen met Nederland een Unie vormen.

4p 9 Leg per afspraak uit waarom deze gedoemd was te mislukken door Indonesische of Nederlandse meningsverschillen.

Inleiding

Vanaf 1600 bestond er contact tussen Nederland en Indonesië. Waarom gingen Nederlanders daar naartoe, zo ver van huis? Er waren drie motieven:

- het koopman/economisch motief: ging het vooral om economisch gewin, zoals de handel?
- het koning/politiek motief: ging het vooral om macht?
- het dominee/cultureel motief: trokken zij er op uit om de wereld te 'verbeteren' door hun eigen westerse, christelijke beschaving te verspreiden?

- 14p **10** Schrijf een betoog waarin je de vraag *Kwamen de Nederlanders vooral als koopman, koning of als dominee naar Indonesië?* beantwoordt.

Neem de cursief gedrukte kopjes over en volg de onderstaande aanwijzingen *A* tot en met *E*.

Koning, koopman, dominee

De periode 1600-1800

In dit deel van je betoog ga je na welk van de drie motieven in deze periode het belangrijkste was. *A* Geef eerst in één regel een karakteristiek van deze periode en beredeneer daarna, met één argument, welk motief de hoofdrol speelde.

De periode 1830-1870

In dit deel van je betoog ga je na welk van de drie motieven in deze periode het belangrijkste was. *B* Geef eerst in één regel een karakteristiek van deze periode en beredeneer daarna, met één argument, welk motief de hoofdrol speelde.

De periode 1870-1900

In dit deel van je betoog ga je voor elk van de drie motieven na of dit motief een rol speelde in deze periode.

C Beschrijf dit kort voor elk van de motieven.

Conclusie

D Schrijf nu, aansluitend bij het voorgaande, een voorlopige conclusie waarbij je een beargumenteerd antwoord geeft op de hoofdvraag: *Kwamen de Nederlanders tussen 1600 en 1900 vooral als koopman, koning of als dominee naar Indonesië?*

Ten slotte: de periode 1900-1942

E Geldt je voorlopige conclusie ook voor deze laatste periode? Maak daartoe een afweging, waarin je duidelijk maakt in welke opzichten de gehanteerde indeling nog opgaat in deze laatste periode.

De Sovjet-Unie. Een systeem onder spanning

In 1917 was Rusland volgens de marxistische theorie nog niet rijp voor de socialistische revolutie.

- 2p **11** Aan welke belangrijke voorwaarde was in Rusland nog niet voldaan?

Een bewering:

De Nieuwe Economische Politiek (NEP) was Lenins manier om vrede met de boeren te sluiten.

- 4p **12** Toon de juistheid van deze bewering aan door uit te leggen:
- waarom de verhouding met de boeren voor invoering van de NEP zo slecht was;
 - waardoor de NEP bijdroeg aan de verbetering van die verhouding.

Gebruik de bronnen 4a en 4b.

Uit deze bronnen blijkt een verschil met betrekking tot de positie van vrouwen in de Sovjet-Unie in de jaren dertig.

- 4p **13** Toon aan welk verschil uit de bronnen blijkt en geef daarvoor een verklaring.

De collectivisatie van de boerenhuishoudens verliep sneller dan in het eerste Vijfjarenplan beoogd werd. In 1935 werd aan kolchozboeren toegestaan een klein stukje grond voor eigen gebruik te bebouwen.

- 4p **14** Leg uit welk verband er bestond tussen die snelle collectivisatie en deze maatregel uit 1935 en verklaar waarom de maatregel in de partij omstreden bleef.

Onder het bewind van Stalin was een carrière binnen de partij zowel aantrekkelijk als risicovol.

- 2p **15** Leg dat uit.

Gebruik bron 5.

Een interpretatie: Prokofjev lijkt zich in deze tekst aan te sluiten bij het socialistisch realisme, maar levert ook kritiek op zijn medecomponisten.

- 4p **16** Toon dit aan, waarbij je voor beide aspecten van deze interpretatie een argument aan de tekst ontleent.

In de jaren twintig en dertig leverde het onderwijs in de Sovjet-Unie een bijdrage tot de economische vooruitgang, de ideologische betrouwbaarheid en tot de culturele eenheid.

- 3p **17** Leg dit voor elk van deze drie aspecten uit.

Gebruik bron 6.

Dit schilderij is een voorbeeld van de mythe rond Stalin. Opvallend in dit schilderij is, dat twee contrasterende elementen van deze mythe gecombineerd worden.

- 4p **18** *A* Leg dit uit.
B Leg uit welk doel de mythevorming rond Stalin heeft.

De status van de boer in de periode Stalin en in de periode Brezjnev was min of meer hetzelfde.

- 4p **19** Geef aan wat die status was en geef daarvoor een verklaring.

Gebruik de bronnen 7 en 8.

Solzjenitsyn en Sacharov zijn beide belangrijke dissidenten tijdens de periode Brezjnev. Uit de bronnen blijkt dat zij het onderling op diverse punten oneens zijn.

- 6p **20** *A* Toon dat voor twee punten aan.
B Beargumenteer welke van de twee dissidenten zich in die tijd het meest bij het Westen aansluit.

Gebruik bron 9.

In deze tekst geeft de schrijver Abramov zowel een kenmerk van de periode Brezjnev als een verklaring voor dat kenmerk.

- 4p **21** Licht dit toe, door duidelijk te maken:
• welk kenmerk in deze tekst naar voren komt;
• welke verklaring Abramov hiervoor geeft.

Plattelandsbewoners hadden in de periode Brezjnev in toenemende mate het gevoel dat zij tweederangsburgers waren.

- 4p **22** *A* Noem een reden waardoor dit gevoel gerechtvaardigd werd.
B Geef hiervoor een verklaring.